

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2102

av Julia Kronlid (SD)

Förbättrad kvalitet på sex- och samlevnadsundervisningen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ämnet samlevnad och relationer bör få större utrymme i skolans sex- och samlevnadsundervisning än vad det får i dag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en sex- och samlevnadsundervisning av god kvalitet som också omfattar viktiga samlevnadsfrågor ska ingå i lärarutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sex- och samlevnadsundervisningen bör kompletteras med undervisning av personer med rätt utbildning och behörighet såsom barnmorskor, sjuksköterskor och kuratorer och tillkännager detta för regeringen.

Mer fokus på samlevnad

Sex- och samlevnadsundervisning är ett viktigt ämne i skolan. Sex ska vara någonting positivt mellan två parter, men med en sexuell relation följer också ett stort ansvar gentemot den andra. God kunskap i sex och samlevnad kan förebygga oönskade graviditeter och spridning av könssjukdomar och det är viktigt för ungdomar att få ventilera frågor och tankar. Under senare tid har dock ordet samlevnad fått stå tillbaka för en undervisning som mest handlar om ytlig teknisk undervisning om sex.

Lobbyorganisationen RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) har fått en oproportionerligt stor roll i sexualundervisningen i svenska skolor, genom att bistå med sitt material till lärare och att deras representanter kommer till skolor och håller i sexualundervisningen. Genom UR har RFSU lanserat filmen Sex på kartan med

förhoppningen att den ska bli en del av sexualundervisningen i skolan. Filmen har mött kritik från flera håll bland annat för att den har en alltför ytlig, subjektiv, ensidig och mekanisk syn på sex. Våra 14–15-åringar ska i filmen lära sig hur man har sex i 20 olika ställningar, men det är alldeles för lite prat om kopplingen mellan sex och samlevnad och den betydelse som kärlek, känslor och relationer har. Att Utbildningsradion som ska vara objektiv och saklig lanserar denna film från en lobbyorganisation med syftet att den ska utgöra normen för sexualkunskapen för våra ungdomar är ytterst anmärkningsvärt. I filmen finns heller ingen respekt för att det oftast finns ungdomar i varje skolklass som upplever att de vill vänta med sex tills de blir något äldre och mognare. En flicka i filmen som lite försiktigt tar upp ämnet blir mest avfärdad med budskapet att hon inte behöver oroa sig för att det ska göra ont. Tillbaka i tiden i Sverige fanns en fördömande inställning till sex utanför äktenskapet som ledde till stigmatisering av dem som avvek från normen. Detta är inget att gå tillbaka till. Dagens utveckling är dock på väg att gå snett åt andra hållet. Många ungdomar upplever en press att göra tidig sexdebut, ha många tillfälliga partner, och den som vill vänta eller vara återhållsam riskerar att ses som avvikande. Spridning av könssjukdomar, oönskade graviditeter och det höga antalet aborter är också en oroande utveckling. Med sexualdebuten följer ett ansvarstagande gentemot sin partner och det är viktigt att ingen ungdom ska behöva känna sig pressad att göra sexualdebut innan man är mogen att ta detta ansvar.

Om sex endast ska ses som något tekniskt utan koppling till kärlek, relation, respekt och ansvar finns en risk att normen istället blir den bild som internet och pornografin framhåller. I samband med att Folkhälsoinstitutet lanserade sin forskningsrapport om ungdomar och sexualitet sa Kristina Ramstedt från Folkhälsoinstitutet i en artikel på SVT den 17 maj 2006.

Ungdomarna lever i dag i en värld med intryck från såpoperor och förbjudna Internetsidor med pornografi. Tillsammans med en ökad alkoholkonsumtion leder det här till en osäkerhet kring vad som är ”normalt” eller inte. Jag är allvarligt oroad för hur nästa generation ska klara att hantera sin sexualitet om vi inte uppmärksammar denna utveckling.

Enligt Folkhälsoinstitutets rapport Ungdomar och sexualitet (2014/15) hade ungefär en tredjedel av alla ungdomar utsatts för någon form av sexuell kränkning, flickor i något högre utsträckning än pojkar.

Den 10 september 2012 uppmärksammades en artikel i Världen idag om att det finns ett ökat problem med ungdomar som använder sex som ett slags självskadebeteende och

att Stockholm stad därför gör en informationssatsning för att bättre kunna hjälpa dessa ungdomar. Carl-Göran Svedin, professor i barn- och ungdomspsykiatri vid Linköpings universitet, uttrycker i artikeln att skolorna överlag måste bli bättre på att prata mer om relationer än om sexteknik. Han tror att en av anledningarna till att det finns ungdomar som använder sex som självskadebeteende kan vara sexualiseringen av samhället. I en tid när ungdomar lägger ut nakenbilder på nätet och lättare kan skapa kontakt med främlingar vore det bättre att tala mer om relationer än om sexualteknik i skolan.

En större tyngd på samlevnadsfrågor i form av att tala om vikten av ansvar och respekt gentemot sin partner, hur man sätter gränser och att ingen ska behöva göra något emot sin vilja är viktigt för att förebygga sexuellt riskbeteende, trakasserier, övergrepp och våldtäkter. Enligt en stor undersökning (Ungkab 09) är det som ungdomar saknar mest i sexualundervisningen kunskap och samtal kring hur man får ett förhållande att hålla.

Sex- och samlevnadsundervisning i lärarutbildningen

För att lärare ska kunna ge en sex- och samlevnadsundervisning av god kvalitet är det viktigt att de också får den utbildning och det underlag som krävs via lärarutbildningen. Regeringen och riksdagens utbildningsutskott har i tidigare betänkande 2009/10:UbU16 uttryckt att sex- och samlevnadsundervisning bör ingå i utbildningen. Den nya lärarutbildningen Regeringen bör där tillse att lärare får utbildning av god kvalitet i sex- och samlevnadsfrågor som även omfattar viktiga samlevnadsfrågor.

Komplettera undervisningen med kompetent personal

För att ungdomar även ska kunna ställa känsliga frågor till utomstående och för att komplettera den undervisning som lärarna kan ge kan det vara nödvändigt att någon neutral person utifrån kommer och samtalar om ämnet. Detta bör dock inte vara lobbyorganisationer som RFSU med en uttalad agenda utan personer med rätt utbildning och kompetens såsom barnmorskor och sjuksköterskor som har god kunskap i ämnet och kan var objektiva och sakliga. De kan även fungera som en länk mellan skolan och ungdomsmottagningarna. För att höja statusen på samlevnadsfrågorna och ge elever möjlighet att reflektera kring frågor som har med relationer, jämställdhet, kärlek, respekt och ansvar att göra kan dessa med fördel kompletteras med undervisning från kurator, socialpedagog, beteendevetare eller liknande.

Julia Kronlid (SD)